

Т.М. Фоменко

кандидат педагогічних наук, доцент

Сумський національний аграрний університет

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Із стрімким розвитком новітніх технологій і сучасних медіа (Інтернету, мобільних телефонів, планшетів), які характеризуються можливістю доступу до автентичних медіаматеріалів, інтерактивністю, мультимедійністю, комунікативністю, продуктивністю та мобільністю, а також необхідністю їх активного упровадження у процес навчання, стає актуальним розвиток критичного мислення як основа медіаграмотності особистості.

Необхідно зазначити, що за час розвитку інформаційного суспільства європейські країни (Велика Британія, Фінляндія, Німеччина, Швеція та інші) набули значного досвіду масштабного впровадження медіаграмотності на всіх рівнях. Передовий закордонний досвід з формування медіаграмотності для України, яка перебуває у стані війни та інформаційного впливу росії, набуває особливої значущості. Наразі існує попит на розробку та впровадження у навчальний процес ЗВО курсів з медіаграмотності, які б відповідали найкращим європейським стандартам та сприяли розвитку критичного мислення.

Так, у Сумському національному аграрному університеті в межах реалізації проєкту Еразмус+ Модуль Жана Моне «Екстраполяція стратегій ЄС для розвитку медіаграмотності студентів у вищій освіті України» було розроблено навчальний курс «Основні практики медіаграмотності ЄС для формування критичного мислення студентів у контексті навчання іноземної мови».

Курс спрямований на формування у студентів навичок критичного мислення в контексті розвитку медіаграмотності з використанням досвіду Європейського Союзу, а саме: розуміння важливості медіаграмотності в глобалізованому інформаційному світі; сприйняття інформації; виокремлення найпоширеніших видів маніпулювання інформацією; надання основних засобів перевірки

інформації; підготовка до безпечної та ефективної взаємодії з системою традиційних і сучасних ЗМІ з урахуванням сучасних тенденцій розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Формування медіаграмотності у молоді та розвиток критичного мислення є невід'ємною частиною поширення знань про ЄС, впровадження цінностей і принципів сучасного демократичного суспільства. У курсі будуть висвітлені ключові результати дослідження європейського медіапростору, стан розвитку медіаграмотності в ЄС, основні теоретичні положення та практичні заходи щодо розвитку медіаграмотності в країнах-членах ЄС.

Сьогодні, більш ніж будь-коли раніше, студентам надзвичайно потрібні навички медіаграмотності, які дозволять їм визначати природу інформації, якою вони оточені; з'ясувати, чи є це корисним і достовірним; і захищати себе від дезінформації та контролювати те, що вони читають, слухають або дивляться в ЗМІ [2].

Розвиток медіаграмотності органічно доповнює та розширює курс іноземної мови у ЗВО, оскільки іноземна мова вивчається як засіб спілкування, а теми та ситуації для мовлення вводяться відповідно до потреб суспільства та студентів. Водночас, з урахуванням воєнних реалій, дещо змінюються завдання з формування медіаграмотності студентів, як-от: аналізувати свій медіапростір і свідомо підходити до створення та поширення інформації; навчатися виявляти інформаційну агресію (пропаганду, фейки, дезінформацію, залякування) та протистояти їй; розвивати практичні навички з верифікації інформації; вміти уникати та протистояти комунікаційній агресії; забезпечувати захист власного інформаційного простору від шахраїв, кіберзлочинців, ворожих атак [3].

Важливо сконцентруватися на розвитку тих навичок, що допоможуть молодій особистості протистояти агресивним інформаційним впливам, зокрема, дезінформації, зомбуванню, маніпулюванню об'єктивними фактами, залякуванню та ворожій пропаганді, а також навчити молодь критично мислити та свідомо споживати й поширювати медіапродукти.

Застосування стратегій критичного мислення в процесі вивчення іноземної мови дозволяє активізувати наявні знання з даного питання, ефективно генерує нові ідеї, індивідуалізує навчання, стимулює

іншомовне спілкування студентів, сприяє усвідомленню мовних явищ, розвитку їхніх лінгвістичних здібностей, автоматизації мовлення та мовленнєвих дій, створення ситуацій спілкування, розвиток навичок самооцінки та взаємооцінки [1].

Формуючи медіаграмотність студентів у процесі навчання іноземних мов, ми одночасно розвиваємо їхню іншомовну компетентність і критичне мислення. Тобто навчаємо застосовувати засоби іноземної мови (тематичну лексику, граматику, фразові дієслова, ідіоми тощо) для розв'язання проблем, закладених у ситуаціях, що ґрунтуються на повідомленнях (медіатекстах).

Список використаних джерел

1. Fomenko, T., & Bilotserkovets, M. (2022). Interactive EFL classes for developing students' critical thinking in agrarian university. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки*, 12, 140-145. <https://doi.org/10.33251/2522-1477-2022-12-140-145>
2. Marina Bilotserkovets, Tatiana Fomenko, Oksana Gubina, Tetiana Klochkova, Oksana Lytvynko, Maryna Boichenko, & Olena Lazareva. (2021). Fostering Media Literacy Skills in the EFL Virtual Classroom: A Case Study in the COVID-19 Lockdown Period. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 20(2), 251-269. <https://doi.org/10.26803/ijlter.20.2.14>
3. Руденко, Ю., Дегтярьова, Н., Петренко, С., & Горохова, В. (2022). Розвиток медіаграмотності молодого покоління: практичний аспект проблеми. *Фізико-математична освіта*, 37(5), 56-63. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2022-037-5-008>